

LEAD-FAKTORER OG AFRADIKALISERING

BAGGRUNDSTEKST TIL LÆREREN

Baggrund

I Danmark samarbejder myndighederne om det sociale og kriminalpræventive arbejde for at forebygge radikaliserings og ekstremisme. Det kaldes *den danske model for forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme*. Der er 12 politikredse i Danmark, og de har hver et infohus, hvor forebyggelsen koordineres med deltagelse af forskellige aktører fra politiet, kommunen og SSP. SSP-samarbejdet (som er et samarbejde mellem skoler, sociale myndigheder og politiet) står helt centralt i forebyggelsesindsatsen, da der tit er et overlap mellem radikaliserings og en række adfærdsmæssige udfordringer og bekymringsområder som for eksempel mistriksel, misbrug, vold og kriminalitet. Det forebyggende arbejde dækker lige fra oplysningsarbejde til håndtering af specifikke sager med radikaliserede og voldsparate unge. Det vil sige, at der bl.a. afholdes oplæg, undervisning og temadage for at sikre, at unge og voksne er klædt på til at modstå og håndtere radikaliserings som forældre, underviser, sportstræner, medstuderende eller ven. Det vil også sige, at der rækkes ud og etableres relationer til unge, der viser tegn på radikaliserings eller anden form for udsathed og mistriksel. Desuden betyder det, at der bliver grebet ind, hvis personer er blevet radikaliseret og eventuelt også indgår eller har indgået i kriminelle og voldelige aktiviteter. Hvis det sidste er tilfældet, kan der være tale om strafferetlige tiltag (altså hvor man bliver stillet for en dommer), men der kan også være tale om rådgivning om exitforløb (hvor det handler om at få de unge ud af den ekstremistiske og kriminelle løbebane og igen blive en del af samfundet). Et exitforløb kan blandt andet indeholde psykologsamtaler, jobtilbud og mentorforløb.

Hvad menes med lokalsamfund og modstandskraft?

Det er ofte i skolen, i relationen til familien, i fodboldklubben eller i de mere uformelle grupper og netværk, at man bemærker og måske også bliver påvirket, hvis en person ændrer opførsel som følge af radikaliserings. Derfor kan aktører i lokalsamfundet sætte tidligt ind, hvis tegn på radikaliserings bliver opdaget fx ved, at en person begynder at komme i et ekstremistisk miljø, eller hvis vedkommende begynder at udvise mere ekstremistiske holdninger. Ordet lokalsamfund skal i denne sammenhæng forstås som et geografisk område, hvor folk og organisationer er bundet sammen på kryds og tværs. Det er alt fra lokale myndigheder, skoler, væresteder og klubber, fritidsforeninger, biblioteker, lokale kiosker, restauranter og butikker, boligforeninger, religiøse fællesskaber til de nære relationer (venner, familie og naboer). Ordet modstandskraft er en oversættelse af begrebet "resilience", der har sin oprindelse i naturvidenskaben, hvor det anvendes til at betegne en organismes evne til at overleve eller tilpasse sig, uanset hvilke farer der kommer fra omgivelserne. Ordet modstandskraft beskriver i denne sammenhæng et lokalsamfunds evne til at modarbejde radikaliserings af områdets børn og unge. Et "modstandsdygtigt lokalsamfund" er blandt andet kendetegnet ved, at der er stor tillid blandt borgerne, en oplevelse af fællesskab, en vilje til at også tale om de svære ting og en evne til at opbygge en fælles forståelse af udfordringer og mulige løsninger.

Hvem bidrager til forebyggelse og modstandskraft?

Fællesskaber har stor betydning for vores trivsel. Oplevelsen af at være et værdsat medlem af en familie, gruppe af venner, klasse eller forening understøtter individuel modstandskraft over for radikaliserings og ekstremisme. Vi skal turde tale om et emne som radikaliserings. Det er vigtigt, at eventuelle tabuer nedbrydes, for hvis folk ikke finder det naturligt at tale med hinanden om de svære ting, kan der opstå situationer, hvor pårørende faktisk har opdaget, at noget er ved at gå galt, men ikke tør bede om hjælp og forebyggende indsats dermed ikke bliver iværksat i tide.

Myndighederne spiller en stor rolle i det forebyggende arbejde vedr. radikaliserings. Når myndigheder som fx politi opbygger lokalkendskab og skaber tillidsfulde relationer virker det effektivt i dialogen med de udsatte unge. Men myndighederne kan ikke gøre det alene. Lokalsamfundet kan være med til at opfangne, forstå og reagere på individuelle udfordringer.

Det er for det meste **familien**, der først opdager ændringer i en persons adfærd. Oftest er familien meget interesseret i at få den unge ud af radikaliserings. Desværre er nogle familier bange for at spørge om hjælp. De kan være bange for at blive sat i bås, og de kan være bange for, at myndighederne tager kontrol over deres familieliv. Hvis familien ikke har mulighed for at gribe ind eller ikke evner det, kan andre **nære relationer** spille en væsentlig rolle. Det kan for eksempel være tillidsfulde venskaber eller lærer-elevrelationer.

Skoler og uddannelsesinstitutioner spiller en væsentlig rolle i både det at opbygge modstandskraft hos unge og i det forebyggende arbejde. Her tilbydes de unge inkluderende fællesskaber, og der er en faglig platform, hvor de unge kan lære de normer, værdier og den viden, der skal til, for at kunne forholde sig kritisk til det ekstremistiske materiale, de møder, og give dem kompetencer til at gennemskue, om det faktisk er troværdigt.

I **klubber og væresteder** er de unge sammen med pædagoger og andet personale, der kan bidrage til at afdække radikaliserings hos enkeltpersoner. Klubber og væresteder spiller også en stor rolle i forhold til at opbygge modstandskraft ved at give de unge en følelse af fællesskab og ved at styrke deres selvtillid.

Frivillige foreninger kan samle og styrke et lokalsamfund, fordi de er baseret på grundværdier om gensidige og forpligtende fællesskaber. Forskning peger på, at det kan give øget selvværd samt skabe venskaber, hvis man er med i eksempelvis en sportsklub, kommer i musikskole, er aktiv i en politisk ungdomsorganisation, en humanitær organisation eller går til spejder, for blot at nævne nogle eksempler. De samme faktorer gælder for **religiøse fællesskaber** - naturligvis forudsat, at de ikke selv tror på ekstremistiske eller ikke-demokratiske fortolkninger af religionen. Religiøse ledere og andre i det religiøse fællesskab kan spille en vigtig rolle ved aktivt at imødegå fundamentalistiske fortolkninger af religioner, der kan danne grobund for ekstremisme.